

A kiképzési eljárásról.

(Boncs-Brajevics M. a katonai tudományok doktorának cikke a „Vojennij Vjesznik“ [Orosz Katonai Szemle] 1946. évi 3. számában.) A cikk ismerteti Dragomirov tábornoknak, a múlt század európai híri katonapedagógusának a csapatok kiképzésére vonatkozó kiképzési elveit és módszereit.

Jelen cikk keretében Dragomirov tábornok egyik fontos pedagógiai elvével foglalkozunk, melyet ma is teljesen korszerűnek és honvédségünk nehéz kiképzési viszonyai miatt minden kiképző által különösen megszívvelésre méltónak tartunk.

Az elv: „Béke idején minden katonai foglalkozás, — a belső- és helyőrségi szolgálatot kivéve — csak előkészítés a harcra, melynek tisztán csak kiképzési jellege van.“

Részletesebben kifejtve: „Próbát tartani a harcból békében nem lehet, s így a tisztára kiképzési jelleget el kell ismernünk. Midőn a csapatot kiképezzük, célnünk csak a harcban hasznos eljárások beidegzése lehet, anélkül, hogy törőd-nénk „katonai képek“ létrehozásával.

A békeidők katonai képeiből a valóságos harc leglényegesebb elemei, mint a lö- vagy egyéb fegyverek hatása, a halálos veszély stb. úgyis hiányoznak.“

Lássuk most, hogy milyen következtetéseket kell levonnunk a pedagógiai elvből, milyen ellentétes, vagy látszólag ellentétes törekvések befolyásolhatják annak érvényesülését a kiképzés folyamán.

Az elv szemelőt tartásával a kiképzőtől megköveteljük, hogy először világosan határozza meg azt a „cél“, melyet a kiképzéssel el akar érni, utána a cél-
nak megfelelően válassza meg a „kiképzési eljárást“ tekintet nélkül arra, hogy az eljárás mennyiben hasonlít a „harczerű kép“hez.

Ezzel az elvvel ellentétben, általában él bennünk az a törekvés, hogy a kiképzés folyamán a harc külsőségeit is megközelítsük.

Ez a törekvés magyarázza meg azt a szélsőséges kísérletet is — melyet Dragomirov tábornok megemlít —, hogy egyesek a régi csaták színhelyén akarták a hadgyakorlatokat lejátszani.

Amikor a harc külsőségeinek céltalan utánzását elítéljük, ugyanakkor rá-
kell mutatnunk fenti elvvel látszólag ellentétben álló azon követelményre, mely-
szerint semmit se feltételezzünk a kiképzésnél, amit úgy lehet végrehajtani,
ahogy az a háborúban történik.

Általában minél egyszerűbb valamely kiképzési feladat, rendszerint annál kevésbé esünk abba a hibába, hogy a kiképzési cél elsikkad a „harczerű kép“ utánzása mellett; viszont minél bonyolultabb a harcászati feladat, annál óvatosabban kell eljárunk a kiképzési eljárás megválasztásánál. A kiképzőnek tehát a kiképzési eljárás megválasztása és annak végrehajtása során éles különbséget kell tenni a külsőségek utánzása és a feltételezés között. Más szóval a kiképzőnek minden kiképzési feladat megoldása előtt meg kell határoznia, hogy a kiképzési eljárásba mit állíthat be a harc valóságos végrehajtásával csaknem azo-

nos formában, mi vehető át részben és mi az, ami szükségképen ellenkezik a harc külső képével.

Valamely menetgyakorlatnál például a kiképzési cél a menetelőkészületek megtétele, a besorolás, a menetfegyelem elsajátítása, a csapatok megfelelő menetteljesítmény elérésére való edzése, menetakadályok elhárítása, ellenséges repülőök megjelenése, váratlan páncélos támadás esetén való magatartás gyakorlása, stb. lehet.

A felsorolt kiképzési feladatok — eltekintve a háborús idegállapottól és az ellenséges behatástól — csaknem azonos formában végrehajthatók, mint azok a háborúban is lezajlanak és helytelen volna pl. a repülő elleni tagozódásnál a terepre való letérést stb. csak feltételezni. Feleslegesnek minősítjük viszont a háborús kép további megközelítése céljából az elhárító tűznek gyakorló lőszerrel való jelzését.

Ezzel szemben a felderítés/oktatásánál harcszerű célok felkutatásának gyakorlására, kiváló kiképzési eszköz a jelző fél által gyakorló lőszerrel leadott céltűz.

A védelmi harc kiképzése folyamán a komoly viszonyoknak megfelelően hajtjuk végre az árok- és akadályrendszer kiépítését, a védőállás berendezését, a figyelő-, hír- és tűzrendszer megszervezését. Hasonló körülmények között gyakorolható az állás megszállása, a felváltások, az állásszolgálat, a tartalékok mozgatása stb. A védelmi harc végrehajtásánál viszont nem ragaszkodhatunk a külső formához, mert — amint Dragomirov tábornok megállapítja — békeben győző, vagy legyőzött, ami a harcot végeredményben eldönti, nem lehet. Helytelen volna tehát a gyakorlat folyamán oly döntések hozása, amely valamelyik felet, azért mert kisebb létszámú, vagy mert átkarolták, visszavonulásra, vagy tétlenségre kényszeríti.

Kiképzés szempontjából értéktelen az a „jó képet“ mutató, „lendületes“ támadás, melyet valamely csapat — rendszerint a szemlélő előljáró előtt — nagymennyiségű gyakorló lőszer hangorkánja által támogatva a gyakorló terep bemeuiat, ahelyett, hogy a gyakorlatvezető és a beosztott parancsnokok mozzanatonként oktatták, ellenőrizték és megbeszéltek volna a támadás előkészítését, a kiadott intézkedéseket, a tűzgépek löelemeit, a végrehajtást, stb.

Folyamátkelés oktatásánál helytelen pl. „jelezni“ a ködöt, mert a csapatba helytelen kép rögződik bele. Ehelyett akkor, amikor a csapat elsajátította már az átkelés technikáját, hajtjuk végre az átkelést „teljes“ ködben. Előbbi esetben a köd csak ferde háborús kép utánzására szolgált, míg utóbbi esetben lényeges kiképzési eszköz.

Az éjjeli harcot nem azért gyakoroljuk éjjel, hogy közelebb jussunk a háborús valósághoz, hanem mert éjjeli harcok helyes végrehajtását csak sötétben lehet elsajátítani.

Az éles lőszerrel végrehajtott békegyakorlatoknál nem azért követeljük meg, hogy a tűzérés a gyalogság felett átlőjjön, vagy hogy a gyalogság a tűzérésig tűzre felzárkózzék, mert ezáltal a harc külső képét és benyomásait jobban megközelítjük, hanem mert csak ezáltal érjük el a kiképzési célt, ami a fegyvernek együttműködésének elsajátításában csúcsoadik ki.

Az előbb említett példákqál a kiképzési eljárás folyamán többé-kevésbbé

megközelítettük a háborús képet. Vannak azonban szükségszerűen olyan eljárások is, amelyek teljesen ellentétben állanak a harcserűséggel. Ilyen eljárásokat a legegyszerűbb feladattól a legbonyolultabbig találhatunk.

Pl. mindenki előtt ismeretes a „hibaháromszögelés“, mint a lökiképzésnél alkalmazott kiegészítő eljárás. Itt a löfegyver, egyben az irányvonal, mozdulatlanul beállított, illetve rögzített helyzetben van, míg a célt a gyakorló személy irányítja ismételten a célvonalba. Ez az eljárás merőben ellenkezik a valóságos képpel, de a kiképzési célt: „a csapott célgömbbel való helyes célzást“ — oktatni és ellenőrizni tudjuk általa.

Igen eredeti eljárást, az úgynevezett „átmenő roham“-ot alkalmazta Dragomirov tábornok a támadás utolsó szakaszának oktatására. Ennek lényege az, hogy a gyakorló csapatok egymással szemben támadva keresztülhatolnak egymáson, utána megfordulnak és az előbbi eljárást addig ismétlik, amíg az áthatást és a rend helyreállítását gyorsan és simán nem hajtják végre.

Ez az eljárás elképzelhetetlen háborús képet nyújt, azonban a harc-lényege szempontjából hasznos, mert a kiképzési célt — hogy a gyalogság és lovasság az ütközetben kölcsönösen ne féljenek egymástól — kitűnően szolgálta.

Ma ugyanazt a módszert előnyösen alkalmazhatjuk megfelelő módosítással a gyalogság és a páncélosok harcában. A kiképzési cél az, hogy a gyalogság szokja meg a páncélosokat és pusztá megjelenésük, vagy esetleges betörésük alkalmával ne szaladjon szét. A páncélosok tüzét és eltipró hatását nem tudjuk érzékeltetni, de azért nem lesz hasztalan, ha a gyalogos többször végigéli azt, hogy páncélos hullámok keresztülgördülnek rajta. A saját páncélosokkal való együttműködés gyakorlása természetesen nem zárja ki az előbbi eljárást.

A valóságos képpel ellenkező harcászati kiképzési eljárások közül legáltalánosabban alkalmazható Dragomirov tábornok által javasolt „váz“ gyakorlat. Ennél az eljárásnál a parancsnokok (alparancsnokok) a gyakorlatvezető utasítása szerint, csapat nélkül, szűkített területen hajtják végre a gyakorlatot, mielőtt a parancsokat, mozdulatokat stb. besulykolják. Az így előkészített gyakorlatot azután csapattal rendes keretek között végrehajltják.

Ezt az eljárást, korszerűsített formában, a Vörös Hadsereg nagymértékben alkalmazza. Azt látjuk, hogy általában a nagyobb gyakorlatokat előzetesen alkalmazó megbeszéléseken és terepen a parancsnokokkal megbeszélik és csak ezután hajtják végre a csapattal a gyakorlatot.

A rendszer helyessége szembeűnik, ha visszagondolunk azokra a hadgyakorlatainkra, ahol gyakran láttunk értelem- és léleknélküli „kofferoló“ csapatokat, melyek a gyakorlat folyamán legfeljebb elfáradtak, de alig tanultak valamit.

Ez az eljárás végeredményben kihangsúlyozása annak a követelménynek, hogy először az alapkiképzési feladatokat hajtjuk végre, s csak azután térjünk át bonyolultabb harcászati feladatok végrehajtására.

A múltban itt tapasztalhattuk a legtöbb hibát. Hányszor láttuk, hogy pl. a csapat „halogató harcot“ gyakorolt, mikor még a járőr feladatok helyes végrehajtásával sem voltak az alegységek tisztában. Kötelékben hajtottunk végre védelmi gyakorlatot mielőtt a csatárok a lövészgödör kiemelését megtanulták volna.

Ide kell sorolnunk azokat a gyakorlatokat is, melyeket a csapatok különböző feltételezésekkel (sárga zászló stb.) hajtottak végre, ahelyett, hogy a meg-lévő anyaggal tökéletesítették volna részletkiképzésüket.

Folytathatnánk a példák felsorolását, de meglegésünk annak a szélsőséggnek mérőgztítésével, mely szerint többet ér az olyan csapat kiképzése, amelyikben minden ember kiváló egyéni harcos, mint az olyan csapaté, amelyik számos összetett harcgyakorlatot hajtott végre, de az egysége és csatárai a részle feladatok végrehajtásában kiképzetlenek. Az előbbi csapat fejlődőképes, megfelelő anyag rendelkezésre bocsátása után a korszerű követelményeket a legrövidebb időn belül elsajátíthatja, az utóbbi csapat kiképzési hiányosságai alig pótolhatók, mert azok csak komoly esetben, tehát későn ütköznek ki.

Minden kiképzési feladattal kapcsolatban legfeljebb egy átfogó kiképzési terv keretében lehetne részletes útmutatásokat adni a megfelelő kiképzési eljárásra, de nem ez volt a cél és ez nem is szükséges.

Ha a kiképző felismeri az ismertetett elv helyességét és fontosságát, mely szerint a békekiképzés előkészítése és nem utánzása a harcnak, ennek szemelőtt tartásával válogatja meg a kiképzési eljárást és a kiképzést fokozatosan és rendszeresen építi fel, akkor az eredmény nem maradhat el.

Vértes László

A Vörös Hadsereg tüzérségének irányása támadásban

(Megjelent a Vojennij Vjesztnik 1946. évi 3. számában.)

A Vörös Hadsereg állományába tartozó Samankov L. tüzérségi vezérőrnagy a mostani háború támadásainál, illetve azok előkészítéseimél közvetlen irányzású feladatokat ellátó lövegekkel, ütegekkel kapcsolatban leszűrt tapasztalatait közölte.

A mi szempontunkból is értékesek az ő megállapításai, mert az elmúlt háború folyamán többször hallottunk olyan véleményeket, hogy a tüzérség közvetlen irányzásra mind ritkábban fog feladatokat kapni az ellenséges tüzerő igen nagyarányú állandó fejlődése miatt.

Szerinte is a Vörös Hadseregnél az 1939—40-es finn-orosz háborúban egyes parancsnok részéről az a helytelen vélemény alakult ki, hogy oly ellenséggel szemben, mely nagy tüzérséggel rendelkezik, a tüzelés ezen neme nem fog pozitív eredményt adni.

Megcáfolta azonban ezt a németek elleni harc. A mozgó páncélos hadieszközök tömeges alkalmazása, valamint a védőállásokban alkalmazott igen sok tüzgép szükségessége tette, hogy egy támadásnál, vagy áttörésnél igen nagy fervezteségek megtakarítására közvetlen irányzású tüzérség kerüljön alkalmazásra.

A közvetlen irányzású tüzérség feladatai lehetnek:

- a) Az elg. főellenállási vonalában levő géppuskafészek és egyéb tüzfészek, valamint fatámaszpontok lerombolása a tüzérségi előkészítés alatt.
- b) Nyílt állásban levő lövegek elhallgattatása.
- c) Új célok megsemmisítése a támadás alatt.
- d) Rohamcsapatok harcának biztosítása.
- e) A támadás támogatása és a harcok biztosítása mélyen az arcvonal mögötti és helységekben.

Természetesen e közvetlen irányzású tüzelés is szabályszerű előkészítést igényel. Mindenekelőtt az ellenség fő ellenállási vonalának és az arcvonal mögötti részeinek gondos felderítése szükséges.

Az első vonal felderítése a támadás előtti tűz előkészítéséhez, míg az arcvonal

mögötti rész felderítése a támadás és különösen a támadás későbbi harcainál szükséges tüzhöz ad támpontokat.

Míndezekhez felhasználhatók a légi fényképfelvételek, fényképtervek, tájrajzok és a figyelőrendszerek részletjelentései. Fenti ismeretek alapján kialakul, hogy tulajdonképpen hova kell és lehet közvetlen irányzású lövegeket alkalmazni.

Az így felépített tervet követi terepen a szemrevételezés, melynek meg kell állapítani a célok mineműségét, azoknak terepen pontosan helyét, kiterjedését, szilárdsági fokát stb.

A szemrevételezésnek természetesen ki kell terjedni a saját tüzelőállások pontos helyének megállapítására is.

A Vörös Hadseregénél a rendszeresített lövegek részére az alábbi feladatok állíthatók be:

57 m/m-es és 45 m/m-es lövegeknél:

Tüzelés könnyebb fedezékkel ellátott géppuska- és egyéb tüzfészek, valamint lövészárkokban levő tüzfészek lerombolása.

76 m/m-es lövegeknél:

Fával és földdel fedett fészek lerombolása, drótakadályokba részlövés.

122 m/m-es tarackoknál:

5—6 rétegben fával és földdel fedett tüzfészek lerombolása.

203 m/m-es tarackoknál:

Állandó jellegű betonerődítések lerombolása.

A támadás tűzérési tüztervének egyik alkatrésze kell, hogy legyen a közvetlen irányzással tüzelő lövegek tüzterve.

Ennek tartalmaznia kell a lövegek, illetve lövegcsoportok feladatait, a célok és a terep felderítésére vonatkozó rendelkezéseket, a tervezett tűz előkészítésének határidejét, a tüzelés módját, a végrehajtó felelős közegeket, az egyes célok ellen felhasználandó lőszer mennyiségét stb.

A közvetlen irányzásra kijelölendő lövegek száma a célok mennyiségétől függ, ehhez azonban hozzá kell még adni kb. 10—15%-ot a felbukkanó újabb célok leküzdésére és az esetleges anyagveszteségek pótlására.

A Vörös Hadseregénél ezen tervezésben az összes tűzérési parancsnokok részt vesznek. A tervezés alapját a hadosztály tüzérparancsnok törzse adja meg. Megszervezője a lövészhadosztálynál a tpk. helyettes, míg a lövészezredben az ezredparancsnok helyettes. A tüzelési feladatok végrehajtásáért az a tiszt felelős, aki a lövész-ezred sávjában a közvetlen irányzású lövegek csoportparancsnoka, aki leggyakrabban az egyik tüzérosztály parancsnok, vagy az ütegparancsnokok egyike.

A közvetlen irányzású lövegek között távbeszélő összekötöttségnek kell lenni; célszerű azonban azt még küldöncszolgálatl is kiegészíteni.

Midőn a harc mélyen az ellenség védelmi vonalában folyik, továbbá helységekben és rohamcsoportok harcainál a nehézlövegek fedezetéül könnyű- és közepeslövegeket is be kell osztani, amelyek igen gyakran szintén közvetlen irányzással fogják feladataikat megoldani.

Utcai harcokban és rohamcsapatok harcainál a közvetlen irányzású lövegek st. úgy kell alkalmazni, mint a gyalogsági kísérőlöveget. Ezért a tüzérparancsnoknak már előre el kell határozni, hogy mely ütegeket fogja az egyes küzdő zászlóaljához ilyen feladatokra beosztani.

Természetesen ezekhez a lövegekhez kísérőfedezet is kell. Beosztandók géppisztyolos lövészek, sőt a végrehajtandó feladat szerint géppuskások, aknavetők és utászok is.

A roham- és ejtőernyős csapatok tüzérségi biztosítása semmiben sem különbözik a közvetlen irányzású lövegek alkalmazásától.

Samankov tábornok szerint a különbség csak annyi legyen, hogy itt a közvetlen irányzású lövegek párosával működjenek, midőn az egyik löveg tüzel, a másik felderít és csak abban az esetben lépjen működésbe, ha az első valami okból feladatát nem tudja teljesíteni, vagy új cél merült fel.

Fenti háborús tapasztalatok alapján láthatjuk, hogy a harcok folyamán továbbra is elengedhetetlen a tüzérség alkalmazása közvetlen irányzású feladatok megoldásánál. A különböző páncélosok nagyarányú fejlődése legfeljebb csak csökkenteni fogja a tüzérség irányítását. Mindenesetre a rohamtüzérség nem lesz képes olyan feladatokat megoldani, mint a közvetlen irányzással bevetett tüzérség, részint mert nem gazdaságos erre, másrészt pedig technikai okok is megakadályozzák ezt.

Vörös Tibor

Különítményharcok

(Szurov A. szovjet százados cikke a „Vojennij Vjesznik“ 1946. évi 3. számában.)

Szerző a Neisse-menti folyamvédelem áttörése után kiküldött különítményének 23 napos harcaiból szűri le tapasztalatait — több példa felemlítésével.

A különítmény feladatát képezte: üldözés és megakadályozni az ellenség megkapaszkodását.

A harcok a legkülönbözőbb körülmények között folytak le. Sokszor a főerőktől hosszabb időre elszakadva (8—80 km-es távolságig is), miért is a különítmény jelentékenyen megerősítették.

Szerző tapasztalata szerint a különítmény akkor a legalkalmasabb az önálló feladatok elvégzésére, ha 1 lövészszázalókból, legalább 5 ütegből, egy 120 mm-es aknavető ütegből, 10—15 harcokocsiból és gépjárműves (önjáró) lövegből, 1 utászszakaszból, 1 kis kaliberű léghelharító ütegből és 2—3 motorkerékpárból áll. A fő jellegét képviselő mozgékonyt az ugyanolyan fontos tüzérről kell kiegészíteni. Csak e két tulajdonság birtokában tud az előre nem látható feladatoknak is megfelelni.

Az egyes fegyvernemek szerepére vonatkozólag:

Harcban a 3 lövészszázadból 1 legyen tartalékban, hogy az ellenség hátába és oldalába kerülhessen. A gyalogság szállítása hk-n és gépjárművön történjék.

Minden századot 1 üteggel megerősíteni. Többi a különítmény pk. rendelkezésére. Fontos a saját oldal és hát biztosítása. Az aknavetők felosztása nem célszerű.

Minden századhoz 1 hk. szakasz, vagy 1 gépjárműves üteg legyen beosztva, 3—4 hk. a pk. rendelkezésére.

Az utászok kísérjék a hk-kat.

A különítmény légvédelmi egység nélkül harcolt. Ez éreztette hatását is, mert a légi támadások alatt megállani kényszerültek, miatt az ellenség az üldözésből kivonta magát.

A menet- és harcalakzat a harc nemétől és a tereptől függött. A leggyakrabban használt oszlopképzés volt: motorkerékpáros él, utána *elővéd*, melyhez 2 harckocsin szállított automata-osztag került beosztásra, 5—800 méterre mögötte a *főcsapat* 1 oszlopban. *Menetrend*: hk-k gyság-gal és utászokkal, nehézfegyverek, páncélelhárítás, aknavetők, tarackos ütegek és végül a különítmény vonata gépjárműveken. 2—300 méterre mögötte *utóvéd* 2 hk., 1 gyság-i szakasszal.

A mozgás ugrásszerűen, helységről-helysére, vagy figyelő vonaltól figyelő vonalig történt.

A menetalakzatból harcalakzatba fejlődés a szabályzat szerint történt. Helység-harcoknál rohamcsoportokat állítottak össze és az aknavetők kivételével az egész tüzért a szd. pk.-nak rendelték alá. Erdőben csökkentett tér- és távközökkel harcoltak, szárnyakat tüzérvél erősítettek meg.

Harcban a különítmény főfeladata volt az ellenség megelőzése, nehogy nagyobb folyók, vasútvonalak, csomópontok, fő közutak és magaslatok mentén megkapaszkodhassék. A különítménynek nem szabad mindig harcba bocsátkozni, különösen akkor nem, ha számbeli fölényben van az ellenség. *Mindig megkerülésre kell törekedni.*

A parancsnok álláspontja igen fontos. Önállóan kell elhatározásra jutni. Célszerű, ha a pk. menetben a főcsapat élén lévő hk-ban tartózkodik, míg harcban a zlj. közepén haladók egyikében. Így a harcot áttekinthető és azt személyesen befolyásolhatja.

A csoportokat rakétákkal kell ellátni, mert ezzel kell a célokat is megjelölni. A helység-harcoknál a pk. megfigyelő helyet rendezzen be.

A különítmény eltávolodásának mértéke függ annak erejétől, mennyire van a legénység határozott és merész működésre kiképezve, milyen a fegyverzete és a készlete. Függ azonban az ellenség állapotától, de a kiküldető főerő harcainak sikerétől is. Ha a főerő sikerrel harcol, úgy 2 napi gyalogmenetre (kb. 80 km) is elszakadhat. Viszont, ha az ellenség még erős és tartalékokkal rendelkezik, úgy nem célszerű a nagy elszakadás. Az előnyomulás gyorsasága a főcsapat sikereinek függvényét képezi.

Ha a különítménynek a főcsapat beérkezésére kell várni és egy körletben van, akkor köralakú védelemre rendezkedjék be, a környező terep állandó felderítése mellett. Tűzfegyverekkel zárótűzre és tűzösszpontosításra kell berendezkedni.

Összeköttetés a főerővel:

A különítmény elindulásakor 2 napi lőszer- és 3 napi élelemkészlettel volt ellátva. Tábori konyhát nem vittek magukkal, aminek hátrányai is voltak. Anyagpótlásra főként a megállásokat használták ki. Ekkor vitte magával a hátramenő gépkocsi a sebesülteket is.

Fontos, hogy a különítmény pk. idejében jelentse a kiküldő pk.-nak az elért vonalat, az ellenség magatartását, stb. és saját elhatározását. Összeköttetésre egy nagyobb rádióállomás és 2—3 ók. mkp-os beosztása szükséges.

Vélemény:

A fent ismertetett különítmény szerepe és működése nagyjában a szabályzatunkból ismert és a hdt. pk. által kirendelt „üldöző csoport”-nak felel meg.

Szabályzatunk ezeket az üldöző csoportokat korlátoltabb céllal, főleg a vissza-

vonuló elg. oldalába és csak kisebb részek bekerítésére használja fel, elvéve az elg. hátában (pl. átjárók kézbevétele). A szovjetalkalmazás ezzel szemben — a jelen tanulmány szerint — jóval messzebbmenő, mert főfeladatuk az ellenség hátába jutni.

Mivel a cél mindig az ellenség megsemmisítése, melyet bekerítéssel és megkerüléssel érünk el, ezért célszerű még a legkisebb csoportnak (különítménynek) is már eleve a messzebbmenő feladatot adni.

A tanulmány rendkívül ügyesen, valamint szemléltetően értékeli ki a tapasztalatokat és mutat rá a szervezési, alkalmazási és harceljárási elvekre.

Úgy a magasabb, mint alsó vezetőknek e tanulmány elolvasását ajánljuk.

Kívánatos volna, hogy szabályzatainkban — a jövőben — a különítmények harccal bővebben foglalkozzunk.

Schultheisz István

Az angol gyalogság harc kiképzése.

(Orosz Katonai Szemle 1946. évi 2. számában megjelent rövidített fordítás az „Army Quarterly“ angol újságból, F. Toker vezérőrnagy cikke alapján.)

A háborús tapasztalat szerint a gyalogsági kiképzés igen nagyfontosságú. A korszerű gyalogság technikai kiképzése éppoly körülményes, mint bármely más fegyvernem. A gyalogság szellemi és erkölcsi minőségének fejlesztése pedig lényegesen nagyobb jelentőségű. Az 1914—18. évi háborúban az angol gyalogság nem tudta bemutatni, mire képes. Sőt a gyalogság jelentősége mint fegyvernem csökkent. Ez a tünet a helytelen és rosszul szervezett kiképzésből fakadt.

Ahhoz a kiképzési fokhoz, amelyet az angol gyalogságnak el kellene érnie, legjobban hasonlítható az ejtőernyősök földi kiképzése. *Arra kell törekedni, hogy a gyalogság se legyen rosszabbul kiképezve, mint az ejtőernyősök, vagy a kommandó-csapatok.* Rohamcsapat, különlegesen kiképzett, válogatott gyalogság, melyet a legnehezebb harceladatok megoldására (pl. partraszállásnál) l. lépcsőként) alkalmaztak. Ha az angol gyalogság minden irányban jó és megfelelő kiképzést nyer, akkor az u. n. kommandó-csapatok létjogosultsága megszűnik.

Az angoloknak rosszul felfegyverzett és csekély létszámú gyalogsággal kellett a háborút megkezdni. Ezt sokan nem merték beismerni, sőt maguk előtt is titkolták. Pedig lényegesen hasznosabb az ellenség kiváló fegyverzetéről tudni és részrehajlás nélkül értékelni, mint vakon és optimista képzeletben élni. Létezik egy angol közmondás: „Eltékintve mindentől, embereink jól működnek“, vagyis nem bírjuk a kritikát.

A gyalogság feladata az ellenség megsemmisítése. Ehhez a gyalogosnak a gyors fegyverhasználatban kiválóan jártasnak kell lennie. *Aki nem ér el kellő fokú harc kiképzést, nem is lehet gyalogos.* Előnyösebb ilyen embereket más fegyvernemhez beosztani.

Az angolok, mint jó lövészek, a világon régóta közsímertek. Azonban a második világháború ütközeteiben gyakran előfordult, hogy nem volt tüzfegyelem és rosszul tüzeltek. A gyalogság a löszerutánszállítás körülményes volta miatt igen gyakran maradt — sokszor a harc legkritikusabb pillanataiban — löszer nélkül, ami a harc elvesztését okozta. A szerzőnek alkalma volt különféle csapattesteket látni, melyek az első ütközeteikben vereséget szenvedtek, mert fogalmuk sem volt, mit kellett volna tenniük, hogy megállják a helyüket. Példa erre a norvégiai és az 1940. évi francia, valamint a maláji szomorú tapasztalat. A kiképzetlenség, vagy a harchoz

szükségtelen dolgokban való kiképzés, a rossz fegyverzet és az erkölcsileg kiképzetlen katonák okozták ezeket az elkeserítő sikertelenségeket.

A gyalogos harciszellemének beidegződéséhez szükséges az ütközet képét valószínűleg megfelelő módon előtárni. E célból külön kiválogatott, harctapasztalatokkal rendelkező embereket kell az újoncokhoz beosztani, akik a harctéri viszonyokról gyakran beszélnek. Szükséges a harciszellemet beleoltani a gyalogosba a következő útmutatási elvek szerint:

a harcállást mindaddig el ne hagyják, míg fegyver van a kezükben;

ha az ellenség be is hatolt állásukba, még akkor is folytassák a harcot és helyüket el ne hagyják;

fegyverfogható embernek semmiesetre sem szabad fogságba esni;

ha véletlenségből mégis fogságba esne, akkor minden erejét feszítse meg, hogy minél előbb kiszabaduljon.

Arra kell nevelni az embereket, hogy mit tegyenek a harctéren, ha hirtelen kritikus helyzet áll be. Felhívja a szerző a figyelmet arra a tényre, hogy a harc kiképzés nem nyújt kellő eredményt, ha idejét jelentékenyen megrövidítjük. Szerinte a harc kiképzés lényege: minél kevesebb részlet, a cél az, hogy a katonát, különösen kritikus helyzetben, a gépies helyes ténykedésre rászoktassuk.

A kiképzés harcászati részére terve, a szerző kiemeli a gyorsaságot. „A gyorsaság nem más, mint só a harc izesítése céljából” — írja. — Gyorsaság az az alap, mely körül forog minden ténykedés a harcban. A gyalogos ismerje meg az ellenség viselkedését. Meg kell tanítani ravaszságra, az ellenség kijátszására; hogy őt abba az irányba csalják, melyben mi kívánjuk. Egyetlen harcászati foglalkozást sem szabad egyoldalúan végrehajtani, vagyis „ellenség” nélkül.

A harcászati előkészítés a gyalogságnál a *felderítésnél szükséges megfigyelésre való oktatással kezdődjék*. Utána képezzük ki a katonát arra, *hogyan közelítse meg az ellenséget észrevétlenül*. Meg kell tanulnia a *terep kihasználásával az előremozgást* az ellenség közvetlen közelében és az *észlelt megfigyeléseinek*, valamint a *szükséges közléseknek továbbítását*. Gyakorlati tapasztalatokból így feladatra két főt kell előre küldeni; ez a „pár” alkotja a legkisebb gyalogsági egységet. A kiképzés folyamán *minél előbb meg kell ismertetni a gyalogost a páncélosok elleni harccal*. A háborús tapasztalat arra tanít, hogy a gyalogos páncélosokról minél többet tudjon. Ha az idő engedi, a páncélos szerkezetével, sőt kezelésével is legyen kiképezve. Az ellenséges tankoktól ne féljen; tudnia kell, hogy a jól kiképzett gyalogos ellen a páncélos úgyis tehetetlen. A tűzérségi tüzzel is ismerkedjék meg mielőbb. Megdönthetetlen szabály: A tűzérség egy lögyakorlatot se végezzen anélkül, hogy a gyalogság jelen ne legyen és a tűzérség lehetőleg a gyalogság felett tüzeljen. A gyalogságot bármely, a legnehezebb harc feladatra alkalmazhatjuk. Ilyenkor győződünk meg a gyalogság harcászati kiképzésének színvójáról.

Móra László

Egy lövészszázad és 120 m/m üteg együttműködése folyamátkelésnél.

(Megjelent a „Vojennij Vjesznik” 1946. évi 3. számában.)

A Németország ellen vívott felszabadító háború egyik rendkívül érdekes harcselekményét ismerteti Sesenin V. százados.

A Szilézia-i hadműveletek során a Vörös Hadsereg nyomása alatt a németek a Neisse-folyó mögé vonultak vissza. Az orosz előnyomulás egyidőre megszűnt és a hadműveleti szünet alatt a németeknek kb. 1 hónap állt rendelkezésükre.

zésre, hogy állásaikat kiépítsék. Így a további támadás során jól kiépített tábori erődítéssel kellett számolni.

Ebben a helyzetben kapta az N. lövészezred egyik századának parancsnoka a parancsot, hogy 2 nap múlva egy 120 m/m-es aknavető üteg támogatásával keljen át a folyón, vegye birtokba a partmenti védőállás első vonalát és azt tartsa a további támadó lépcsők áthaladásáig.

A támadás megindulásáig rendelkezésre álló 2 napon a századparancsnok és ütegparancsnok a következő előkészületeket hajtották végre: mindenekelőtt a legszorosabb együttműködést szervezték meg egymásközt, szemrevételezték a támadás területét, tanulmányozták az ellenség állásait és az aknavetőüteg által leküzdendő célokat. A századparancsnok terve az volt, hogy a szakaszok és a rendelkezésre álló 2 csónak előrevonása céljára fedett összekötő árkokat létesít, ezeken vonja előre szakaszait a folyó partjára, majd a többi szakasz biztosítása mellett 1 szakasz átkel a folyón. Ha ez a túlsó parton megkapaszkodott, átkel a többi szakasz is. Az aknavetőüteg lefoglalja az ellenség tüzgépeit és készen áll arra, hogy az esetleges ellentámadásokat tüzrelvű szétforgácsolja. A jobb és bal szomszéd századok feladata az volt, hogy a század támadásának sikere esetén azonnal keljenek át a folyón és támadjanak Raden község irányába.

Az aknavető üteg parancsnoka szemrevételezte, majd elfoglaltatta az üteg tüzelőállását egy sűrű fenyőerdőben és megtétetett minden előkészületet az eredményes tűztámogatásra: a lövegeket beásatta és fedett összekötőárkokkal köttette össze, meghatározta a lövelemeket, a vonatkozási pontokat, célvázlatot szerkesztett, kiépítette a távbeszélő összeköttetést, berendezte az előretolt figyelőhelyet és kábelvezeteket készítettett elő, hogy a törzsszakasz parancsnoka az első lépcsővel átkelve a folyón, szükség esetén a tüzet onnan vezethesse. Berendezkedtek éjjeli lőésre és néhány lövéssel ellenőrizték a lövelemek helyességét.

A támadás hajnali 1 órakor indult. A lövészzázad észrevétlenül át tudott kelni és hirtelen megtámadta az ellenség első vonalát. Az ellenség a hátsóbb állásrészekből heves puská- és géppuskatüzet indított, de az aknavető üteg a fedezett célok jó részét elhallgattatta. Az ellenség ellenállása azonban erősödött, így az előnyomulást be kellett szüntetni, de a század elfoglalt állását szilárdan tartotta. A világosság beálltával az ellenség több ízben ellentámadást kezdett, ezeket azonban az aknavető üteg, részben a túlsó partról vezetett tüze segítségével, eredményesen megheharsította.

A következő éjjelen a zászlóalj többi százada is átkelt, reggel, tüzérségi előkészítés után, támadásba ment át és az ellenséges állásokat áttörve, megnyitotta a további előnyomulás útját.

A harcselekménynek ebből a vázlatos és rövid leírásából is rendkívül megízlelendő tanulságokat vonhatunk le. Figyelemreméltó a parancsadás egyszerűsége és a végrehajtásban mutatott igen nagyfokú öntevékenység, valamint az a nálunk eddig egészen ismeretlen elv, hogy egy lövészzázad és egy aknavetőüteg önálló feladatot kap, a végrehajtást rábízják az alparancsnokokra és nem zavarják állandóan újabb részletintézkedésekkel. Igen jellemző a parancsnokok öntevékenységére a folyón való átkelésnek minden műszaki támogatás nélkül való végrehajtása, ami egyben a szovjet gyalogság magas kiképzési fokáról is tanuskodik, a másik érdekesség pedig a tűztámogatás megszervezésénél mutatkozik, amennyiben az aknavető üteg kiemelve a magasabb egység tűzrendszeréből, kizárólag a lövészzázad harcának támogatására állt rendelkezésre. Milyen nagy

mértékben megkönnyítette ez a tűzvezetést, egyben pedig fokozta a lövészegek bizalmát. A megbízható tűzvezetést szolgálta a folyón át létesített vezetékes összeköttetés, ami által az első vonalból lehetett a tüzet irányítani. Ennek óriási előnye kézenfekvő!

Rendkívül tanulságos a harcselekmény keretében végzett műszaki munka, amelynek eredményeképpen az első lépcsőkben átkelő lövészeket a századparancsnok a föld alatt vonta előre a folyó partjára és így a meglepetést biztosította. Ez nálunk merőben ismeretlen harceljárás és a honvédségben eddig szokásos erődítési kiképzéssel semmi esetre sem lenne megvalósítható. Ezen a téren igen sok pótolnivalónk lesz!

Györgypál László

K. Dunajev szovjet ezredes „A formalizmus a kiképzés alapvető fogyatéksága” című cikkének ismertetése.

(Megjelent a „Vojennij Vjesztnik” 1946. évi 3. számában.)

Az író cikkében a kiképzés közismert hibájával, a túlzott alakiasággal (formalizmus) foglalkozik.

Az alakiaság mint a kiképzés gátló tényezője szerinte az **elméletnek a gyakorlattól való eltérése**. Nem más, minthogy igen sokan az elméletet mereven a gyakorlati élet követelményeinek figyelembevételével nélkül használják fel a kiképzésnél.

A cikk első részében az író érdekes példákkal mutat rá az alakiaságból fakadó hátrányokra a kiképzés alábbi területein:

a) Elméleti oktatásnál a katonai szakkifejezések (fegyveralkatrészek, szabályzatpontok stb.) gépies betanítása anélkül, hogy a hallgatók annak valóságos értelmét ismernék.

b) Egyenkénti kiképzésnél a terepen sok elméleti oktatás és bemutatás, amelynél a kiképzendő zöme nem vesz részt cselekvően a gyakorlatban.

c) Harcászati kiképzésnél az alkalmazó megbeszélések zömének a terep helyett a tanteremben való végrehajtása.

d) Alkalmazó megbeszéléseknél a hallgatók megakadályozása abban, hogy valamely helyzet levezetésénél elgondolásukat végig kifejthessék.

e) Lőkiképzésnél a gyakorlatias kiképzési segédeszközök kihasználásának elhanyagolása.

f) Harc- és lökiképzésnél egyaránt az elméletileg igen képzett, de gyakorlatilag nem rátermett oktatók előtérbe helyezése és alkalmazása.

g) Harckiképzésnél körmönfont feltevések és sok feltételezés alkalmazása.

h) Harcgyakorlatoknál a rendszeresített felszerelés használatának gyakorlata mellett az improvizált eszközökkel végrehajtott megoldások beállításának és gyakorlásának elhanyagolása.

A második részben az író a hátrányos alakiaság okait az alábbiak szerint rögzíti:

a) Tanárok és kiképzők gyenge gyakorlati felkészültsége.

b) Lustaság a kiképzők részéről a gyakorlatok terepen való szemrevételezése és előkészítése terén.

c) A gyakorlatias kiképzési segédeszközök és a megfelelő felszerelés hiánya-

d) Célszerűen felszerelt gyakorlóterek hiánya.

e) Gyenge ellenőrzés a kiképzésnél és az oktatás helytelen megszervezése.

Befejező részében az író a tisztek kiképzésével kapcsolatban kiemeli, hogy a gyalogos tisztek az alábbi tulajdonságokkal kell rendelkeznie:

a) Magas nivó politikai és erkölcsi szempontból.

b) Szilárd jellem és erős akarat.

c) Elhatározóképeség, önállóság és határozottság.

d) Makacsság a cél elérésében és hátorság a harcban.

e) Merészség a felelősség vállalásában.

A fenti tulajdonságokat célszerű kiképzéssel tudjuk részükre biztosítani.

Annak dacára, hogy az író a kiképzés közismerten régi hibájával foglalkozik, a cikk rendkívüli értékkel bír.

Igen tömören tárja fel a metódista és elméleti alapokon álló kiképzők hibáinak okait.

Az alakiasság meghatározásánál mi inkább azt mondjuk, hogy az alakiasság az elméletnek a gyakorlat fölé való helyezéséből fakad.

A honvédség jelenlegi szűkös viszonyai között különleges jelentőségű részünkre a cikk tanácsainak megfogadása.

Megfelelő felszerelés, kiképzési segédeszközök és főképen megfelelő gyakorlattal rendelkező kiképző személyzet hiányában a jelenlegi kiképzésünk majdnem teljesen az alakiasság (formalizmus) jegyében folyik.

A kiképző személyzet az eszközök hiányára panaszkodik ahelyett, hogy rugalmasan improvizált eszközökkel biztosítani igyekezze a gyakorlatias kiképzést.

A múlttal szemben nálunk különösen nagy súlyt kell helyezni, hogy a csapatkiképzés és a tiszti és tiszthelyettesi kiképzés terén a nagy, a mi viszonyainkhoz túlzott keretekkel rendelkező elméletieskedő oktatók helyett a gyakorlatias érzékű oktatók kerüljenek előtérbe.

Németh Dezső